

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih ...07.01.2014...
Sayı ...1301...

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27. maddesi acele kamulaştırma konusunu düzenlemiştir. Buna göre, acele kamulaştırma hükmünün uygulanabilmesi için yurt savunması ihtiyacı, aceleciliğine Bakanlar Kurulunca karar verilen bir hal ya da özel kanunlarla öngörülmüş olağanüstü bir durum olmalıdır. Yani acele kamulaştırma kararı için bu üç koşuldaki birinin gerçekleşmiş olması şarttır. Acele kamulaştırma, bu özelliğinden dolayı olağan kamulaştırmadan farklı olarak olağanüstü durumlarda söz konusu olan idari bir uygulamadır.

Acele kamulaştırma kararı alınmasında asıl amaç kamu yararı olmalıdır. Anayasamızın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. Maddesine göre; "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." Yine Anayasamızın mülkiyet hakkını düzenleyen 35. Maddesinde "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" denilmek suretiyle kamu yararına işaret edilmiştir.

Acele kamulaştırma kararlarında keyfi uygulamaların önüne geçilebilmesi için böyle bir kararın dayanağının kamu yararı olması esastır. Özel mülkiyete konu taşınmazlara devletin zorla el koymasını haklı kılacak yegâne gerekçenin ve ön koşulun kamu yararı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa ve Kamulaştırma Yasasında da belirtilmiştir.

Kamulaştırma, doğurduğu sonuçlar itibarıyla bireysel mağduriyetlere ve toplumsal gerilimlere yol açan, çok tartışılan konulardandır. Bu yüzden Türkiye, mülkiyet hakkını ihlal ettiği için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde yüklü tazminatlara mahkûm olmuştur. Acele kamulaştırma ise daha fazla mağduriyetlere yol açmaktadır.

Acele kamulaştırma olağanüstü durumlarda başvurulması gereken olağanüstü kamulaştırma yöntemi olunca, süreç de olağanın dışında işlemekte; idarenin başvurusu üzerine mahkemece yedi gün içinde değer tespiti yaptırılıp belirlenen paranın ilgili kişi adına bankaya yatırılmasının ardından kamulaştırılan mala el konulmaktadır.

Yapılan araştırmalar birkaç istisna dışında Bakanlar Kurulunun Cumhuriyet tarihi boyunca aldığı tüm kamulaştırma kararları "acele kamulaştırma" kapsamındadır. Bakanlar Kurulunun "acele kamulaştırma" kararını ilk defa kullanması 1978'de olmuş.

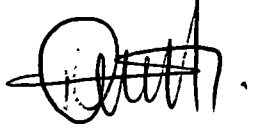

1978 ve 1979'daki dört karar sonrası bu sayı 1980'lerde altı, 1990'larda dört olmuş, 2000'li yıllarda ise 100'ü çoktan aşmıştır. Özellikle 2004 yılından sonra bu sayı hızla artmaktadır. Bu tarihten sonra olağanüstü kamulaştırma yolu olan "acele kamulaştırma" neredeyse olağan kamulaştırma şekline dönüşmüştür. Bir başka deyişle "acele kamulaştırma" 2004 yılından sonra altın çağını yaşamaktadır.

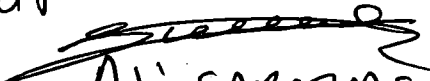
Bakanlar Kurulunca alınan "acele kamulaştırma" kararları baraj, hidroelektrik santrali, dere ıslahı, eğitim, elektrik, enerji, içme suyu, katı atık, maden, sanayi bölgesi, serbest bölge, spor, sulama, kentsel dönüşüm veya yenileme, yol konularında olmuştur.

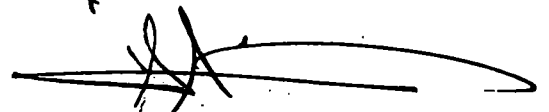
Bugün için acele kamulaştırma kararlarında amacın saptırıldığına tanık olunmaktadır. Altın madeni işletmecileri için bile yapılan acele kamulaştırmalar son yıllarda hidroelektrik santralleri, termik santraller, kentsel dönüşüm projeleri için de sıklıkla yapılır olmuştur. Taşınmazlara kamu gücüyle el konulduktan sonra bu taşınmazlar şirketlerin kullanımına devredilmekte, şirketlere sorunsuz kar alanları yaratılmış olmaktadır.

Acele kamulaştırma kararlarının amaca ve kamu yararına uygunluğunun incelenmesi, bu konuda yapılan hata ve yanlışların belirlenmesi, ortaya çıkan ve çıkabilecek olan mağduriyetlerin önlenmesi için öneriler geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98nci ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105nci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

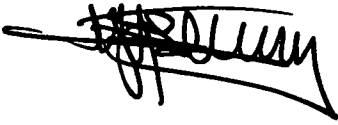

Kadir Gökmen Öpüt
İST. ANK

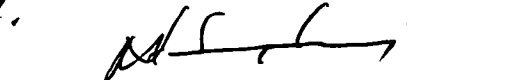

Ali SARIBAŞ
G. Kale Mr.

İzzet ÇETİN
Ankara Milletvekili

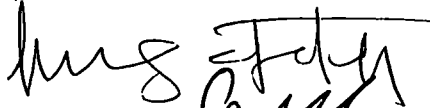
İhsan KALKAVAN
Samsun M.V.K.

Ali Akın
Bakırköy Mr.

M. BİRDAR SOYDAN
G. Kale Mr.

DOĞAN SAKAR
HİADE

Sezgin ANRIKULU
İstanbul Mr.

Namık Hancıoğlu
Bakırköy Mr.

Hüseyin
İstanbul Mr.

T. B. M. M. PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

1301..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi